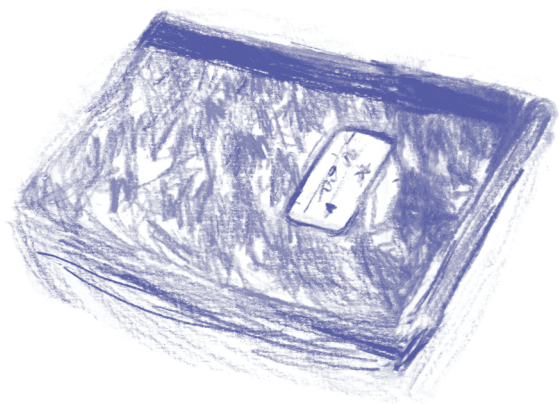

zvezdna
Beletrina

ГІМНАЗИКА

Anton Ingolič

GIMNAZIJK

ilustracije Neža Šivec

Beletrina*

Spoznanje

Zaradi trušča, ki je vdiral skozi odprta okna z ulice in gradbišča onstran nje, pa hrupnega živžava in direndaja v razredu zvonca sploh ni bilo slišati; zaradi razvnetega pripovedovanja o tem, kje in kako je kdo preživel praznike, pa večina ni ne slišala ne opazila, kdaj so se vrata odprla in je vstopil profesor; a tisti, ki so sedeli v prvih vrstah in so vendarle opazili suhljatega mladega moža s papirnatim obrazom, redkimi svetlimi lasmi in skorajda brezbarvnimi očmi, so se obnašali, kakor da ga niso videli. Ko je profesor prišel na oder,* se je nekaj trenutkov bolj prestrašeno kot nejevoljno oziral po razredu – torej res, spet se je začelo – potem pa malodane treščil razrednico** na kateder. Šele zdaj se je razred za spoznanje utišal, nekaj dijakinj in dijakov se je celo dvignilo. Mladi mož, bolj podoben do smrti izčrpanemu krmarju na potapljajoči se barki kot gimnazijskemu profesorju, je z zvišanim, malce pikrim glasom zaklical v vršanje razpenjenih morskih valov: »Kdor je vstal, naj sede!«

Sedemnajstletnice in sedemnajstletniki, ki so vstali, so se bolj ali manj malomarno spustili na svoje sedeže in se brž spet vključili v živčno in prizadeto razpravljanje. Tri ali štiri dijakinje so se malo osramočene sicer dvignile in takoj spet sedle, drugi pa se za profesorjeve besede še zmenili niso.

---

* oder – vmesni prostor pred tablo s profesorjevo mizo (kateder)

** razrednica – včasih uradna knjiga, v katero se je vpisovala obravnavana učna snov in odsotnost učencev

»Danes je ...« je spregovoril profesor suho, ko se je spustil na stol, odprl razrednico in potegnil iz prsnega žepa ceneno nalivno pero.

»... torek, četrti maj, tisoč devetsto petinšestdeset po našem šte-
tju,« je s hahljanjem vred prišlo iz zadnje klopi.

»Kdo manjka?« In za beraško plačo naj krotim to drhal, ji preda-
vam in jo celo vzgajam? Petindvajsetkrat na teden ista vprašanja,
isti odgovori. Onanija* in nič drugega!

Profesorjev glas se je izgubil v splošnem hrupu in trušču mladih
ljudi v razredu, avtomobilskih motorjev z ulice in najrazličnejših
strojev z gradbišča onstran nje.

»Zaprte okna!« je velel profesor. Ker se nihče ni zmenil za nje-
gove besede, se je dvignil in zaklical glasneje. »Zaprte okna, pro-
sim!« Šola ob najbolj prometni ulici, onstran nje že od zgodnje
pomladi gradbišče in tale razred v pritličju, skorajda na ulici! To
naj bi bili primerni delovni pogoji?

Ko so trije fantje le vstali in stopili vsak k svojemu oknu, je spet
sedel, položil desnico, v kateri je držal nalivno pero, na odprto
razrednico in potrpežljivo čakal, da dijaki okna zaprejo. Fantje so
počasi zapirali krilo za krilom. Pik, tisti, ki je malo prej dopolnil
profesorja, je najprej pomahal nekemu na sivem betonskem se-
dem- ali osemnadstropnem okostnjaku onstran ulice, potem pa
še skomignil z rameni, češ, vidiš, gospod: Puščava Gobi, ječar so-
dobne mladine, je že prišel s svojim inkvizitorskim** opravi-
lom, in zaprl zunanji krili.

---

* onanija – samozadovoljevalno dejanje, brezplodno ponavljanje (pog.)

** inkvizitor – izpraševalec, zasliševalec (slabš.)

»Pintar, kako si zaprl okno?« je kriknil profesor z visokim, nena-ravnim glasom, ko so se dijaki odtrgali od oken. Če tega smrkavca kljub vsem pedagoškim pravilom in navodilom ne bom še pred koncem šolskega leta počil po gobcu, sem čisto navadna šleva.

Visoki in v obraz nič manj bleedi fant, kakor je bil profesor, in prav tako svetlo plavih, skoraj pšeničnih, a gostih las, ki so mu zadaj segali skoraj do ramen, spredaj pa mu razmršeni silili v oči, si je zapel zgornji gumb rjavega, precej zamaščenega jopiča, nato pa si pogladil obnošene kavbojke, ki so že izgubile svojo modro barvo, se najprej začudeno ozrl po oknu, nato še bolj začudeno po profesorju in vprašal s posmehljivim glasom: »Kako?«

»Sta notranji krili zaprti ali odprti?«

»Mislim, da sta odprti ...«

»Torej ju zapri!«

Dijak je osuplo pogledal profesorja, ki se je, bled kot papir, spet dvignil, in vprašal skrajno naivno: »Zakaj?«

Profesor se je komajda še premagoval; ta huligan* se očitno norčuje iz mene, zanj nisem nobena avtoriteta, tudi tovarišica,** pardon, gospa tašča se norčuje iz mene, ker prinesem ob mesecu domov manj kot naš sosed, mesar, vsi tile paglavci in vse tele paglavke me imajo za smet, ker vedo, da so profesorji slabše plačani kot mesarji, frizerji, natararji in prodajalci. Ampak, kar je preveč, je preveč.

Pik je razredu pomenljivo pomežiknil, se spet obrnil k profesorju in z nekam prizanesljivim smehljajem vprašal še enkrat: »Zakaj?«

---

* huligan – mladostnik neprimernega vedenja

** tovariš(-ica) – v povojnem času pogosta raba naziva/nagovora pred poimenovanjem oseb v znak enakopravnosti vseh ljudi

»Zato ... zato, ker ... ker si ti tepec,« je profesor zavpil s piskavim glasom, »tepec, ki ne spadaš v tretji razred gimnazije, in ker ... ker sem tepec tudi jaz, ker poučujem takšnega huligana in nesramneža, kot si ti in še kdo v tem razredu! Pri priči zapri okno ali pa te vpišem v razrednico!«

Med splošnim krohotom se je preklasti Pik vrnil k oknu in z obredno svečanostjo zaprl še notranji krili, ki sta bili v spodnjem delu zastekljeni z mlečnimi šipami, da dijaki ne bi nevoščljivo zijali ljudi, ki so hodili po pločniku mimo oken, mimoidoči pa se ne bi škodoželjno ozirali v razred. Potem si je odpel zgornji gumb zamaščenega jopiča in se vrnil na svoj sedež, kakor da je opravil zgodovinsko delo. Profesor je tako dolgo srepro gledal naravnost predse, dokler se razred le ni začel umirjati. Ravnatelj bi me seveda opomnil: Profesor Poznič, mirno kri, naš poklic je težak, naporen, a časten, da, še vedno tudi časten. Rad bi vedel, kaj je častnega v tem poklicu, kaj ...

»Kdo torej manjka, prosim?« je bolj siknil kot vprašal.

Iz razreda je priletelo nekaj imen, toda profesor je prestregel samo eno.

»Kotar ... Kdo še? Mir! Kdo je reditelj?«

Iz morja, ki je znova vzvalovilo, se je dvignil bleščeč val – dekle svetlih las, sinjih oči in bledega obraza. Dijakinja je pokazala na prazen prostor ob sebi in rekla: »Ada Kotar ...« Potem se je ozrla po razredu. »Manjkajo še Vodnik, Dolenc in ...«

»Torej Kotar, Vodnik in Dolenc,« je ponovil profesor, zapisujoč imena v razrednico. »Še kdo?«

»... in Lotrič!« je rediteljica končala naštevaje.

»Lotrič bo prišla!« se je oglasilo iz prve vrste na levi.

Profesor je dvignil glavo in se ozrl po razredu.

»Kako je z Lotrič?« je vprašal suho, uradno in s prsti leve roke pobobnal po katedru. Fant, zavozil si ga, polomil! Če bi presedlal na turistično geografijo, bi zdajle vodil angleške ali nizozemske turiste po Dalmaciji, Črni gori, Kosmetu in Makedoniji, pa si, tepec, rinil v profesuro. »Dajte že enkrat mir!« je nadaljeval s povzdignjenim glasom. »V teh treh prazničnih dneh ste se lahko zdivjali, zdaj pa imamo spet šolo!«

»Lotričeva bo vsak čas prišla,« je rekla rediteljica Jelka in se znova ozrla po razredu. Ker je bil njen prostor v tretji vrsti, drugi od okna, v razredu pa so bile na vsaki strani ozkega prehoda po štiri vrste klopi, pravzaprav miz s stoli, v vsaki vrsti po dve, se je morala obrniti nazaj, da je lahko pregledala ves razred. »Manjka še Osojnik,« je še rekla in sedla.

»Torej še Osojnik in Lotrič!« je rekel profesor in se spet sklonil nad razrednico.

»Samo Osojnik!« je z več strani priletelo na kateder.

»Tudi Lotrič,« je udarilo s katedra, »Lotričeve ni in je gotovo tudi ne bo ...«

Tedaj so se odprla vrata in na pragu se je pokazalo srednje visoko dekle v črni, tako tesno opeti pleteni jopici, da so njene sicer majhne prsi izzivalno izstopale, tudi temno krilo je imela tako ukrojeno, da so njeni dekliški boki vabili, črni, grivasti lasje pa so ji padali na ramena in se zivali s črno jopico v eno samo črnino. Od njenega obraza je bilo videti zgolj košček beline z majhnim, malce zafrknjenim nosom in napetimi, opečnato rdeče namazanimi ustnicami. V belih, skorajda prosojnih rokah je držala nekakšno potovalno torbo iz črnega usnja, na nogah pa imela zelene mrežaste nogavice in nizke »špičake« z visokimi petami. Kot v zadregi se je ozrla po katedru, odprla za svoj drobni obraz kar prevelika usta,

da sta se pokazali dve vrsti bleščeče belih zob, in smehljaje stopila proti svojemu prostoru v prvi vrsti na levi.

»Kdo se bo opravičil?« je kriknil profesor ogorčeno, ko je dekle položilo oguljeno črno torbo na klop in sedlo. Manekenka iz pariškega ali italijanskega modnega žurnala, da ne rečem kaj hujšega, ne pa dijakinja ljubljanske, elitne, socialistične* gimnazije.

Dekle se je dvignilo, si popravilo lase, ker so ji le preveč silili v oči, se ravnodušno nasmehnilo in skomignilo z ozkimi rameni, z rokami pa napravilo nekakšno baletno kretnjo.

»Zakaj smo zamudili?« je siknil profesor, ki ga je dekletova ravnodušnost očitno spravljala iz ravnotežja. Nima njena mati frizerskega salona nekje v Šiški? Vdova ali ločenka, vsekakor gos, ki nima o vzgoji niti toliko pojma kot moj levi čevelj.

»Semaforji so mi trikrat zaprli pot,« je odvrnilo dekle, še enkrat skomignilo z rameni, češ kaj pa morem jaz za to in kaj mi moreš ti, profesorska reva, se pomenljivo nasmehnilo sošolcem in sošolkam, zaigralo s svojimi belimi drobnimi rokami po zraku in se spustilo na sedež.

Profesor je že zajel zrak, že je odprl usta, toda profesor Poznič, brzdajte se, učitelj mora požreti marsikatero nesramnost, tudi žalitev, in ne pozabite, prvi dan po praznikih je najhujši – namesto da bi izbruhnil, je dijakinjo v prvi vrsti tik pred katedrom zaprosil, naj mu pokaže učbenik.

Svetlolasa dijakinja je pograbila učbenik, stopila iz klopi in ga položila na kateder.

»Prosim, tovariš profesor,« je rekla vljudno.

---

* socializem – družbena ureditev, ideologija, ki je v povojnem času v Jugoslaviji zagovarjala gospodarsko, ekonomsko in politično enakopravnost državljanov

»Čudno, da je v tem razredu sploh še kdo, ki ve, kaj se spodobi,« je rekel profesor s ščepcem ironije in začel hlastno listati po učbeniku. Že spet se nisem utegnil pripraviti. Kako naj bi tudi mislil na šolo? Vidiš, Mirko, z beljenjem smo si prihranili najmanj deset tisočakov. In še tiste tisočake, ki bi jih porabili, če bi šli kam. To pa znese vse skupaj ... Toda kje za vraga sem ostal pred prazniki?

»Detela, o čem smo govorili zadnjič?«

Svetlolaso dekle se je spet dvignilo in povedalo naslov zadnje lekcije.

»Da, da,« je profesor dejal brezbarvno, »prišli smo do nastanka Zemlje, se pravi do raznih teorij o nastanku naše Zemlje.« Sreča, da nas je naš stari kar dva meseca gnjavil s temi teorijami in nas prvič pri izpitu večino zabrisal, mene celo še drugič. Tovariš Poznnič, to je osnova geografije, brez nje ne morete dalje! To osnovo bom tretješolcem menda že znal razložiti brez priprave.

»Danes si bomo torej ogledali, kako je nastala Zemlja,« je začel z neizrazitim, monotonim glasom. Vse na njem je bilo neizrazito: suhljat, bled obraz, siva ponošena obleka, srajca, ki ni bila ne bela ne rumena, in pisana kravata, ki bi ji bilo tudi težko določiti barve. Začnimo torej v imenu ljudstva zadnji del tega mojega četrtega šolskega leta! »Ogledali si bomo razne teorije ...« Ker se hrup v razredu še vedno ni polegel, je s prsti svoje suhe, koščene desnice ostro pobobnal po katedru in nadaljeval za spoznanje glasnije, vendar nič manj neizrazito: »No, dajmo že mir, dovolj časa smo že izgubili.« Počakal je, da bi se razred vendarle umiril, a ker ne njegove besede ne njegovi bolj proseči kot jezni pogledi in ne njegovi prsti niso imeli zaželenega uspeha, je kar nadaljeval tako monotono, kakor je začel. Če je vam prav, je tudi meni. Na srečo so profesorjem pustili vsaj redovalnico. Tudi v razrednico smeš tu

in tam koga zapisati. Doma pa še tega ni. Sam si proti trem: tašča je vsak teden bolj neznosna, Breda očitno prehaja na njeno stran in zdaj je začela še Bredica. Ocka, ce mi ne bos plnesu cokolade, te ne bom imela vec lada! Kuščar! »Zgodovina naše Zemlje se začenja s predkambrijem. O njenem nastanku je, kakor sem že rekel, več hipotez ...« Govoril je, kakor da bi prežvekoval žaganje in kakor da mu je pred očmi samo eno: saj se ne splača, nikogar ne zanima, jaz pa sem teh reči imel že na univerzi več kot dovolj; kar sem v službi, to snov že sedmič premlevam, vsako leto po dvakrat, in jo bom danes v 3. f premler še enkrat, že osmič. In to naj bi bilo intelektualno delo! Doma pa beli sobe, čisti šipe, drgni parkete in pripravi klet za kurjavo, ker ima tovarišica, pardon, gospa tašča kilo, ker je žena v sedmem mesecu, hčerka pa pravi, da te ne bo imela vec lada, ce mi ne bos plnesu cokolade. Ampak zdaj moram tem tepcem razložiti, da predkambrij delimo v arhaik in algonkij, povedati jim moram, da so prvi sedimenti nastali v algonkiju, potem pa jim razviti še nekaj hipotez o tem, kako je nastalo življenje, to hudičevo življenje, ki ga ti mulci in te mule zajemajo z veliko žlico, jaz pa sem bil zanj prikrajšan prej, ker sem se od desetega leta potikal po raznih domovih kot tako imenovana vojna sirota, čeprav je oče dezertiral iz partizanov* in izgubil glavo kot belogardist,** mater, partizansko bolničarko, pa so ubili belogardisti, očetovi pajdaši, s poroko pa sem prišel pod bič gospe Erne Komar, bivše trgovke, in njene hčerke Brede, blagajničarke v podjetju, ki bo vsak čas prišlo pod prisilno upravo.

---

* partizan – vojak narodnoosvobodilnega boja (1941–1945)

** belogardist – med narodnoosvobodilnim bojem pripadnik bele garde

»Zanimivo, hudičevo zanimivo!« je v profesorjevo žaganje in umirjajoče se valovanje sedemnajstletnikov in sedemnajstletnic zdolgočaseno zabrundał Pik.

»Od kdaj se pa ti, Pik, zanimaš za našo staro mater Zemljo?« je Pika potihoma vprašal njegov sosed.

»Od tega trenutka dalje, dragi moj Raglja.«

»In zakaj, če smem vprašati?«

»Zasmililo se mi je spokorniško obličje našega vrlega geografa.«

»Čemu spokorniško?«

»Fant, ne vidiš, da je tako zelen samo zato, ker dela pokoro za grehe iz svoje predkambrijske dobe.«

Pogovor med Pikom in Ragljo je potekal v tem smislu dalje, potihoma, ko je profesor nekoliko dvignil glavo, in glasneje, brž ko je profesor sklonil glavo. Soseščina, do katere so v enaki meri prihajale Pikove, Ragljeve in profesorjeve besede, se je imenitno zabavala, le Jelka, ki je sedela tik pred Ragljo in je seveda morala slišati vsako njegovo in Pikovo besedo, se ni niti enkrat nasmehnila. Sedela je negibno in strmela tja proti profesorju, ki je brez najmanjše zavzetosti razlagal, kako je Zemlja, vrteč se okoli Sonca in svoje osi, oddajala toploto, prešla najprej v tekoče, a slednjič v trdno stanje, hlapi so se dvigali v atmosfero, se zgoščevali, padel je prvi dež in nastala so morja, v morju pa se je rodilo življenje.

Kakor sta bila Pik in Raglja središče pozornosti in zabave v zadnjih dveh vrstah na desni, tako je prvo vrsto na levi zabavala Lotričeva Nives. Zdaj šepetaje, zdaj polglasno je svoji levi sosedi Francki, svetlolasi debeluški, in svojemu desnemu sosedu Rudiju, temnopoltemu hrustu z nizkim čelom in potlačenim nosom, vsa razigrana pripovedovala, kako sta se za praznike z mamó odpeljali v Benetke in kaj vse sta tam videli in doživeli. Med šepetanjem in govorjenjem

je šarila s svojimi rokami po zraku pred seboj, skomigala z rame-
ni in se nasmihala, radodarno razkazuje svoje bele, lepe zobe. A
tudi drugod po razredu je profesor začel izgubljati poslušalce, še
preden si jih je pridobil. Jernej, velikan s skoraj še otroškim obra-
zom, v predzadnji vrsti na levi, je sprva pozorno sledil tu in tam
vendarle zanimivi razlagi, na lepem pa mu je bilo dovolj profesor-
jevega monotonega govorjenja, zato je začel s svojim sosedom To-
netom, rdečeličnim, zdravim fantom, polglasno obujati spomine
na njun izlet: v treh dneh sta peš in na smučeh obredla pol Trigla-
vskega pogorja. Tudi nekaj drugih, sprva pazljivih sedemnajstle-
tnikov in sedemnajstletnic se je bolj in bolj odvrčalo od hipotez
o nastanku Zemlje in življenja na njej pred toliko in toliko bilijoni
let. Koliko zanimivejšega se je zgodilo v zadnjih treh dneh! Met-
ka je Maji pripovedovala o knjigi, ki jo je prebrala med prazniki,
Rado in Milan sta se lotila vsak svojega športnega časopisa, Rado
slovenskega, Milan hrvaškega; Milojka, ki jo je sijajno varoval Mi-
lanov široki hrbet, je nadaljevala z branjem najnovejše kriminalke,
Igor in Ivan, ki sta s Pikom in Ragljo sedela v zadnji vrsti na desni,
sta se naslajala nad na pol golimi lepoticami v razkošno ilustrirani
italijanski reviji, a Tine in Mojca, v drugi vrsti na levi, sta si stiskala
od potu vlažne roke. Magda, desna Jelkina sosedka, ki je pred mese-
cem v avtomobilski nesreči izgubila mater, oče pa je še vedno ležal
v bolnišnici, je svoji desni sosedi Darji zdaj pa zdaj potožila, kako
hudo ji je bilo sami med prazniki. Alenka, ki je sedela pred Darjo,
je sredi ure zaupala Veri, svoji levi sosedi, da sta se njen oče in
njena mati med prazniki vendarle pobotala in da bosta umaknila
tožbo za razvezo zakona.

V zadnji četrtini ure je profesorjevi razlagi sledilo le še kakih pet
dijakinj in trije, štirje dijaki. Seveda ne vsi iz resničnega zanimanja

za predmet. Tomaž, v zadnji klopi na levi, zato, da bi si snov že v šoli vtisnil v spomin, Pavle, v prvi klopi na desni, ker se mu je zdelo preneumno, da bi prihajal v šolo zbijat neslane šale in mlatit prazno slamo in ker je še vedno nekaj dal na svoj ugled predsednika razreda, a Jelka, ker ni in ni hotela razmišljati o tem, kar jo je težilo in plašilo. Še vedno je sedela negibno, togo, z rokami na klopi, z odprto šolsko knjigo pred seboj in z očmi, uprtimi v profesorja. Vendar si je tudi Jelka oddahnila, ko je zazvonilo konec ure. Oddahnil si je seveda tudi profesor. Vendar je konec te preklete prve majske ure! Na srečo ta teden v tem najslabšem in najhujšem razredu nimam več ure. Prihodnjič, ko bom lahko vzel redovalnico v roke, bo laže.

»Sem radoveden, kako boste prihodnjič odgovarjali, ko ste tako zbrano poslušali,« je rekel preteče, se naglo dvignil, pograbil razrednico in skorajda pobegnil iz razreda.

Po profesorjevem odhodu se je nekaj fantov in deklet pognalo k oknom, jih odprlo in se radovedno razgledovalo po ulici in gradbišču onstran nje. Tudi Jelka je stopila k enemu izmed oken, a ne zato, da bi videla, kaj se dogaja na ulici in na visokem železobetonskem okostnjaku, ampak da bi zajela svež zrak, saj se ni počutila nič kaj dobro, že od ranega jutra ne.

Konec odmora seveda nihče ni slišal šolskega zvonca ali se je vsaj delal, kakor da ga ne sliši; večina tudi ni opazila zajetnega, malce plešastega profesorja v svetlo sivi obleki, dokler ni prišel na oder in položil razrednico na kateder. Tisti, ki so stali ob oknih, so se hitro pobrali v klopi, tisti, ki so sedeli na svojih mestih, pa so utihnili, vstali, na profesorjev mig z glavo pa spet sedli. Profesor je vpisal svojo uro in odsotne ter začel z razlago. Imel je sicer krepak glas, vendar pojoč, zato je mlade poslušalce, predvsem pa poslušalke

pritegnil bolj s spevnostjo svoje dolensko obarvane govorice, kakor s tem, o čemer je govoril. Jelka se je na vso moč trudila, da bi razlagi pazljivo sledila. V prvi polovici ure se ji je to tudi posrečilo, tu in tam si je celo zapisala kak stavek; ko sta v drugi polovici ure disciplina in napetost popustili, pa je v profesorjevo razlago o odnosih med otroki v družini vedno bolj sililo to, kar sta si že lep čas za njenim hrbtom šepetala Pik in Raglja, in o čemer sta se začeli potihoma pogovarjati Magda in Darja na njeni desni. Sprva je še uspešno zavračala glasove, ki so prihajali od zadaj in z desne, toda čedalje bolj in bolj je postajala brez moči proti njim, dokler se jim slednjič ni predala.

... Psihološko je najslabše z edincem. Veste zakaj? Raglja, si med prazniki katero počesal? Počesal!? V katerem akademskem pravopisu si spet staknil to besedo? Prvega maja sem bila na mamičinem grobu, včeraj popoldne pa v bolnišnici pri očetu. Otrok edinec je egoist, prepričan je, da je središče družine. Je bila gimnazijka? Nisem zahteval spričevala. In kako je bilo? Fant, si še mlečnozob, da bi ti pripovedoval. Je očetu bolje? Drugi teden pride domov. Misliš, Pik, da res še nisem nobene podrl ali počesal, kakor praviš ti. Prepričan sem, da nisi. Takšni otroci imajo pri socializaciji velike težave. Šele ko bo doma, bo videl, da ni mamice. In vendar se motiš, Pik. No, morda si podiral ali česal v sanjah, najbrž pa niti v sanjah ne. Preveč misliš, Magda, na to. Nisem je ljubila dovolj. Če prvemu otroku sledi drugi, se situacija spremeni. Seveda prvi otrok doživi krizo. Fant ta trenutek si izgubil svojega najboljšega informatorja. Ti pa svojega najboljšega poslušalca. Prvi, starejši otrok, je navadno manj borben, kar se kaže tudi pozneje. Le zakaj nisem šla z njim? Sreča, da si ostala doma, tudi ti bi zdaj ležala v bolnišnici. Sedela sem navadno spredaj ob očetu, tam, kjer je

sedela mamica, torej bi bila mrtva jaz, ona pa živa, nič se ji ne bi bilo zgodilo, kakor se ni Petrčku. Prvemu otroku manjka zaupanje vase, pojavi se tudi ljubosumnost. No, Raglja, zini vendar kako, sicer se bom stegnil od dolgega časa, tega Marnovega česanja imam že dovolj. Govorim s teboj, če spremeniš mnenje o meni. In zdaj bi bilo hudo njej. Mamica bi še imela Petrčka, jaz pa nimam druge mamice. Psihološki položaj drugega otroka je boljši, od prvih dni je navajen na družbo; ker se pa šele mora uveljaviti, je bolj borben. V kakšnem smislu naj spremenim mnenje o tebi? Da me priznaš za enakovrednega sebi. Tak otrok se zlahka socializira, tak otrok je tudi bolj samostojen, ima večjo življenjsko energijo, bolj optimističen pogled na življenje. Domišljavec! Potrebna si očetu in ... obriši si solze ... otroci iz velike družine ... sem te počesal, kajne ... hvala, Darja ... imajo manj težav ... pravi se je oglasil ... pridi popoldne ... gmotno je stvar drugačna ... pridem ... skleniva premirje ... prav ... a o tem drugič ... kavelj si ... ti pa kljuka ... do prihodnjic se naučite ...

Besede so se oddaljevale in se zlivale druga v drugo, tudi glasovi so se zlivali v en sam glas, ki je tonil v nekakšno gosto meglo. V tej megli so se začele izgubljati tudi klopi s sošolci in sošolkami, vanjo se je pogrezal kateder s profesorjem, v njej je tonila črna tabla, izginjalo je vse, ostala je samo nekakšna topa bolečina, otrplost misli, čustev in telesa.

Od nekod daleč, silno daleč se je oglasilo zamolklo zvonjenje, podobno šolskemu ...

Jelka se je najprej zdrznila, potem pa vstala, ker so vstali okoli nje, in sedla, ko so tudi drugi sedli, nato znova vstala in se spet spustila na sedež. Vedela je sicer, da se je začela nova ura, tudi je videla mlado žensko v rdeči pleteni jopici, profesorico kemije Emo

Starman, slišala Pika in Ragljo, ki sta nadaljevala s svojimi neslanimi šalami, videla celo, kako je profesorica pisala na tablo nekakšne znake, najbrž formule, vendar se ji je vse to zdelo bolj privid kot resnica. Resnica je bila mora, ki je ležala na njej in ji ni dala, da bi bistro gledala okoli sebe in jasno mislila o tem, kar se je dogajalo okoli nje in v njej sami. Ura je potekala počasi. Menda je zunaj sijalo majsko sonce, toda v razredu je ležala gosta siva megla in sproti zadušila vsako besedo, vsak glas.

Nenadoma jo je presekalo nekje v križu in potem se ji je čudno zganilo v trebuhu.

V grozi je položila dlan desne roke na tisto mesto.

Torej ni nobenega dvoma več! Noseča sem, noseča! Odmaknila je roko in jo spet položila na klop, se zbegano ozrla okoli sebe, potem pa uprla zmedene oči predse. Kot skozi gosto meglo je videla tam prek glav svojih sošolcev in sošolk mlado žensko z malce bolj bujnimi prsi za njeno vitko postavo, stala je pred tablo, govorila nekaj in risala ravne in ukrivljene črte ter pisala številke in črke. Torej je res? Noseča sem, noseča! Slutila sem, bala sem se, vendar sem trdovratno zavračala to možnost: nisem noseča, ni mogoče, da bi bila noseča, samo bolehn sem, nikoli nisem imela svojih dekliških reči v redu, tudi sicer sem imela že več let težave, zdaj me je ščipalo v trebuhu in spet me je bolela glava, vse to, kar zadnji čas ni bilo v redu, ni nič novega, nič izrednega, samo da je hujše, hujše pa je zaradi moje živčnosti, živčna pa sem bila, ker nisem vedela, kako je z menoj. Zdaj pa vem. To ni ne živčnost ne strah, tudi bolehnost ne, noseča sem, noseča! Zganilo se je in spregovorilo glasno in razločno: Jelka, noseča si, noseča! Slišiš, Jelka, to je nosečnost, to je otrok! Že dolgo je v tebi, čeprav si ga tako trmasto

zavračala, čeprav si se ves čas tako naivno prepričevala, da ni nič, da ne more biti nič, da ...

Roka ji je spet zdrknila s klopi.

»Jelka!«

Prestrašeno se je ozrla okoli sebe. Je ni poklicala profesorica? »Zbriši tablo!« je Jelki šepnila Magda.

»Kako dolgo naj čakam?«

»Jelka, vstani in zbriši tablo!« je prišlo od zadaj, ker je še vedno sedela negibno, kot otrpla.

Planila je pokonci, se pognala v prehod med klopmi in še dalje na oder. Pograbila je gobo, jo z drhtečimi prsti stisnila v pest in začela brisati. Profesorica je s kredo v desnici stala ob katedru in nemoteno razlagala dalje.

»Ti je slabo, Jelka?« je vprašala Magda, ko se je Jelka vrnila v klop in si spet položila dlan na trebuh.

Hitro je odmaknila roko in jo položila na klop, potem pa pograbila svinčnik, se ozrla na tablo in prepisala, kar je profesorica napisala nanjo. Skušala se je zbrati, premagati grozo, ki jo je zajela, in slediti razlagi. Toda poleg glasov, ki so prihajali izpred table, je slišala tudi glasove z desne in od zadaj, a tudi glasove, ki so prihajali nekje globoko iz nje same.

... Najbogatejša ležišča boksita v naši državi. Vprašala sem te, Jelka, ali te boli trebuh. Ne, ne, prav nič me ne boli. Hercegovina, Dalmacija. Pintar, ali naj tebe posebej prosim, da si boš napisal naša ležišča boksita? Sploh si zadnji čas tako bleda, danes še bolj, kot si bila pred prazniki. Nič mi ni, Magda. Črna gora, Istra. Noseča sem, noseča. Morda bi bilo bolje, da bi ostala doma. Ste napisali? Jelka, je kaj drugega? Kaj naj bi bilo drugega? Je doma kaj narobe? Najcenejše je pridobivanje z elektrolizo staljene glinice. Meni

lahko poveš; odkar nimam mamice, sem se postarala za nekaj let. Magda in Jelka, kaj si imata toliko povedati? Kako se je profesorica S₂A₃B₄ – profesorica seksapilbomba – narepenčila. Noseča sem, noseča, pa sem mislila, da ni nič. Glinico dobivamo iz boksita po tem postopku. Pintar, pazi, Kastelic, piši! Danes je naša Ema sitna, Darja je izvedela, da profesoričin otrok visi med življenjem in smrtjo. Moj otrok pa je zdrav ...

Jelka je vlekla s svinčnikom po zvezku ravne in vijugaste črte in prepisovala formule s table, ne da bi vedela, kaj tisto, kar prepisuje in prerisuje, pomeni in predstavlja. Kmalu posameznih besed, naj so prišle tam od spredaj ali od zadaj, ni mogla in znala več povezati v smiselno celoto. Bolj in bolj živo je bilo v njej samo eno: kepica, ki se je že dlje časa potuhnjeno skrivala v njenem trebuhu, se je malo prej zganila in spregovorila glasno in razločno: NOSEČA SI, NO-SE-ČA!

Naokoli je zahrumelo. Je pljusknil val, ki bo pokopal pod seboj ves razred, tudi njo s kepico vred?

»Jelka, spravi zvezek! Zvonilo je.«

»Je že glavni odmor?«

»S teboj, Jelka, nekaj ni v redu.«

»Res mi ni dobro,« je rekla z rdečico v obrazu. Ko je spravila zvezek, pa je še dodala: »Saj veš, Magda, ob mesecu imam težave.«

Sunkovito se je dvignila; vendar je šele po kratkem obotavljanju stopila v prehod, se pomešala med sošolce in sošolke ter se prepustila razpenjenemu valu, da jo je zanesel proti odru, potisnil skozi vrata, odnesel po ozkem, mračnem hodniku v tesno vežo in vrgel skozi na stežaj odprta vežna vrata na pločnik pred šolo. Obstala je dva, tri korake od vežnih vrat, mimo nje pa je še vedno hrumel hudournik mladih ljudi. Njihovi glasovi, njihove besede,

njihovi vzkliki in njihovi smehi so se zivali v trušč avtomobilov, ki so drveli po ulici, in v ropotanje strojev z železobetonskega okostja. Z brezoblačnega neba je sonce sipalo tople majske žarke na pločnik, na ulico in na mlade ljudi pod seboj. Kako rada bi se tudi Jelka vrgla v metež življenja, pa ji je branila kepica, ki se je malo prej zganila v njej. S svojim molkom in svojo negibnostjo je kričala v veseli trušč naokoli, v sinjino majskega neba, v tople žarke že skoraj poletnega sonca: noseča si, Jelka, noseča! Še zjutraj, ko te je obšla rahla slabost, si zavračala to možnost, češ, to je navadna jutranja slabost, že tako rekoč prirojena, zdaj pa veš, končno le veš, da izvira od nosečnosti, kakor vse tiste slabosti, ki so te obhajale v zadnjem času, pa si jih v svoji naivnosti imela za bolehnost. Nobenega slepomišenja več, nobenega praznega upanja, da ni nič in da nič ne bo, je, draga Jelka, je kepica v tebi ...

»Jelka, zakaj tako sama?«

Dvignila je zmedeni pogled k Tomažu, ki se je ustavil pred njo, in v lica ji je udarila kri.

»Po šoli bomo imeli mladinsko uro,« je Tomaž nadaljeval vedro, kot je bilo vedro nebo nad njim, pri tem pa skorajda požrešno mlel svojo južino, ne da bi opazil Jelkine zmedene oči in rdečico na njenih licih. »Moramo se pogovoriti o osnutku šolskega reda. Drugi razredi so že dali nekaj pripomb, pri nas pa ni nikakršnega zanimanja. In pogovoriti se moramo tudi o sobotnem plesu. Jelka, da ne boš pobegnila!«

Jelka je dobro razumela samo zadnje besede.

»Kam pa naj pobegnem?« je vprašala s skromnim nasmeškom.

»Kam?« se je hrupno zasmel visoki, mišičasti temnolasec. »Saj veš, da se navadno vse razbeži, ko Pavle skliče šolsko skupnost;

prav tedaj imajo važnejše opravke, v resnici pa pohajajo po ulicah in domov ne pridejo prej kot ob dveh, pol treh.«

In že se je pognal k najbližji gruči sošolcev.

Toda naslednji trenutek je spet stal pred njo.

»Bi šla popoldne v kino?« je vprašal v eni sapi. »V Komuni vrtijo baje dober film in prvi dan po praznikih je tako zoprno ves popoldan in ves večer presedeti ob knjigi. Vstopnice priskrbim jaz. Ti je ljubše ob petih ali ob sedmih?«

Da bi šla s Tomažem v kino?

»Jelka, ob petih ali ob sedmih?«

»Ne morem, res ne morem ...«

»Tolikokrat sem te že povabil, imel sem že karte, te čakal, tebe pa ni bilo ...«

»Res ne morem ...«

Počasi se je obrnil in odšel na drugo stran ulice, Jelka pa je zbežala v stavbo. Preveč je bilo zunaj svetlobe in sonca, preveč oči. Celo v veži ji je bilo preveč svetlo in preveč živo. Umaknila se je na hodnik. Tu je vladal polmrak, svetloba je prihajala le skozi tista vrata, ki so bila na stežaj odprta. Odšla je prav do konca hodnika. Desna vrata so vodila v njihov razred, leva v enega prvih razredov, od tam je bilo slišati skoraj otroško vreščanje, vrata naravnost pa so vodila v fantovsko stranišče, od koder je vsakokrat, ko so se vrata odprla, puhnil smrad po seču, pomešan s tobakovim dimom. Morala je v razred. Sošolke in sošolci, ki niso zapustili razreda, so postajali ob odprtih oknih ali posedali na svojih prostorih, jedli, govorili, se smejali ali prepisovali domače naloge. Naj stopi k oknu ali sede na svoj prostor? Tedaj je zagledala tablo polno številčk in črk. Zavedela se je, da je rediteljica. Naglo je stopila na oder in pograbila gobo. Ni še končala z brisanjem, ko je zazvonilo. Kmalu

potem so se vrata odprla in v razred je pridrl veletok smeha in vzklikov. Odložila je gobo in se pognala v prehod med klopmi. Razred se je naglo umirjal.

V listanje zvezkov in knjig in pritajeno šepetanje je vstopila profesorica slovenščine in razredničarka. Bila je oblečena, kot navadno, v staromodno krojeno temno obleko, tokrat v temno zeleno, imela je podolgovat, še dokaj čeden, vendar mnogo preresen obraz. Oči je imela svetle, bleščeče, če je bila zadovoljna s svojimi dijaki; če je bila nezadovoljna in jezna, pa je ležala v njih svinčena, mrtva sivina. »Morana!« je ob neki taki priložnosti zaklical Pik, že v prvem letniku. Od tedaj je bila za ves razred, za vso šolo le Morana; nobeno drugo ime bi tej zelo visoki in zelo preklasti štiridesetletnici ne pristajalo bolje. Tokrat se je vse smejalo na njenem bledikastem in prezgodaj ostarelem obrazu.

»Dober dan, otroci!« je zaklicala z dekliško sproščenostjo, ki pa se ni prav nič prilegala ne njeni postavi ne obleki in ne pričeski iz predvojnih časov. »Kako ste preživeli praznike? Dobro, kaj? Odpočili ste se in zdaj boste lažje delali.« To je moj razred, mojih sedemnajst fantov in petnajst deklet, ki sem jim že tretje leto druga mati in drugi oče, marsikomu pa edina mati in edini oče. Spet ura, ko jim bom lahko povedala marsikaj, kar jim bo zbistrilo in poglobilo pogled v našo preteklost, v samo življenje. »Torej, kako je bilo, otroci?«

Od povsod dobrovoljni odgovori in nasmehi, le Pik in Raglja sta napravila neumestno šalo na račun razredničarkinega prijaznega pozdrava. Kakšni otroci le! Ko jih je polovica že česala ali bila počesanih! Polovica!? Pretiravaš, Pik! Seveda, če po sebi sodiš. Medtem je razredničarka opravila formalnosti in se za svoja leta kar preveč mladostno dvignila, stopila na konec odra in s pogledom, polnim vzgojiteljskega zanosa in delovne vneme – tri dni je bilo

dovolj počitka, kot meni se gotovo tudi mojim otrokom ljubi delati – objela »svoj razred«, potem pa spodbudno zaklicala: »Danes imamo obnove, kajne? Prejšnji mesec ste prebrali in preštudirali poljuben slovenski biografski roman. Upam, da ste svoje delo pošteno opravili. Sicer pa to ni bilo dolgočasno branje, mnogo ste pridobili, za šolo in za življenje. No, pokažite zvezke, potem pa se bomo pogovorili o enem izmed prebranih del!«

Na klopeh je tu in tam zagledala zelene zvezke za šolske naloge.

»Najprej pa poberite šolske zvezke! Zvezke na konec klopi, brž, brž, Francka in Anka, poberita jih!«

Medtem ko sta Francka iz prve klopi na levi in Anka iz prve klopi na desni začeli vsaka na svoji strani pobirati zvezke, je Pik stegnil svojo dolgo roko.

»Kaj je, Gregor?« je razredničarka vprašala z glasom, ki je razodeval razumevanje za tega njenega »najtežjega« fanta in tudi voljo do pomoči.

»Pogledal sem v najnovejši Pravopis, ki ga je leta 1962 izdala Slovenska akademija znanosti in umetnosti,« je začel Pik z rahlo ironičnim nasmeškom, ko je prej z nogo dregnil svojega soseda, »in na strani 870, desni stolpec, enajsto geslo, našel glagol šlatati.« Pomežiknil je Raglji, ki je komajda še zadrževal smeh, vzela debelo knjigo, ki jo je imel odprto pred seboj, v roke in nadaljeval z večjo mero posmeha v svojem glasu. »Tukaj piše, prosim, točno tako: *šlátati šlátám tipati, otipavati, švrkati, šlátaj, -ájte! šlátal-ála-o, šlátánje-a s in šlátati-am s stal. poud.*,« dvignil je glavo in končal z očitnim posmehom, »kar pomeni srednji spol oz. s stalnim poudarkom ...«

»Kaj hočeš s tem?«

Lesk v razredničarkinih očeh je med Pikovim branjem ugašal in vanje je legala motna sivina svinca.

»Beseda je gotovo pravilna, če so jo sprejeli slovenski akademiki v Pravopis in ji niso dodali puščice, pa tudi s krožcem je niso zaznamovali,« je dejal Pik zmagoslavno.

»V takšni zvezi, kot si jo v šolski nalogi rabil ti, je prostaška, zato sem ti jo podčrtala in ti povedala, da bi jo moral postaviti med navednice, če si jo že rabil,« je rekla razredničarka s svinčem v očeh. Zlepa pri tem fantu ne opraviš nič, torej bom res morala seči po drugih sredstvih, kakor mi že lep čas prigovarjajo kolegi.

»Ne vem, zakaj bi bilo to prostaško,« je rekel Pik, položil Pravopis na klop, vzel v roke šolski zvezek, pomežiknil Raglji, ki se je kar zvijal od smeha, in začel na moč resno brati iz zvezka: »Medtem ko sem se gulil angleške besede, je fant na klopi ob meni ves čas šlatal svojo punco. Je to pravo okolje za učenje? Je to ...«

»Dovolj!« je jezno zaklicala profesorica. »Oddaj zvezek in sedi! Ne, vstani!« se je takoj popravila. »Povej, kdaj misliš k frizerju! Ti nisem že pred prazniki naročila, da se pojdi ostrič? V svojem razredu ne trpim eksistencialističnih* in huliganskih las!«

»Prosim, to je moja privatna stvar!« je Pik bolj zabevskal kot rekel. »In sploh nimam denarja za take reči.«

»Ne, dragi moj, to je šolska stvar!« Razredničarka je odprla svojo hudo oguljeno in s knjigami prenatrpano torbo, vzela iz nje še bolj oguljeno denarnico in stopila po prehodu proti zadnji klopi. »Tu imaš denar,« je kriknila in položila bankovce na mizo, »in glej, da te prihodnjo uro vidim s postrizženimi lasmi!« Pik je hotel nekaj reči, a ga je prekričala. Tudi tvojih svinjskih kavbojk ne želim več videti. Ali prihajaj v šolo dostojno oblečen ali pa ostani doma!« In

---

* eksistencializem – filozofska smer, ki poudarja človekovo svobodo, saj je človek edinstveno bitje

že se je obrnila na levo. Kar je Pik med fanti, je Nives med dekleti. Tudi z njo moram obračunati. Skrajni čas. »To velja tudi za tebe, Nives!« je zavreščala. »Ne maži si ustnic, ne oblači se kot maškara in daj si spredaj skrajšati lase. Menda nisi v kakšnem baru na ameriškem Divjem zahodu! Vstani, ko govorim s teboj!«

Nives je napravila z rokami dve, tri kretnje, se skrajno začudeno dvignila in se z najbolj nedolžnim smehljajem okoli svojih zares prehudo, vendar dovolj spretno namazanih ustnic zagledala v štiridesetletnico, ki je že davno izgubila še tisto malo ženskih čarov, ki jih je morda nekoč imela.

»Sedi!« je kriknila razredničarka, potem pa ponovila z mirnejšim glasom: »Sedi, Nives!« Iva, zaradi teh dveh garjavih ovc vendar ne boš drugih prikrajšala za lepo uro! Zberi se, bodi vzgojiteljica, te otroke si dobila v prvem letniku in odpeljala jih boš k maturi, v življenje. In že se je obrnila k razredu z odpuščajočim smehljajem na svojih, še vedno togih licih in s slabotno lučko v še vedno svinčeno sivih očeh. »Tako,« je rekla mirno, »zdaj pa pokažite obnove!«

V prvi vrsti so nalogo imeli Anka, Pavle in Milka, v drugi le Vera, odličnjakinja, ki ni živela za nič drugega kot za šolo, v tretji Darja, in Jelka, ki jo je naredila že pred dvema tednoma, a v zadnji nihče.

»Pa drugi?« je vprašala z glasom, ki je razodeval skrajno razočaranje. Torej je res, kar ji je v odmoru po prvi uri dejal kolega Mirko Poznič, ki ga sicer ne ceni kot pedagoga, da je njen razred najbolj zanikrn in do skrajnosti nediscipliniran. »Kdo pa ima na tej strani obnovo?« je vprašala spet s svinčcem v očeh, ko se je obrnila k levi polovici razreda.

Vstala so tri, štiri dekleta in hotel se je dvigniti še Tomaž, a sika-joči glasovi so ga potisnili nazaj na stol.

Nekaj trenutkov se je bolj materinsko kot jezno ozirala po levi in desni polovici razreda, potem pa se vrnila na oder, pomignila dekletom, ki so vstala, naj sedejo, in spregovorila z glasom, kot bi edina preživela prvo in obenem zadnjo atomsko vojno, kakor je pozneje ugotovil Pik. Strinjala se je, da imajo prav tisti profesorji, ki se čedalje bolj pritožujejo čez njen razred. »Popustili ste, namesto da bi se proti koncu šolskega leta prijeli učenja. Tudi prav. Pravičnost zahteva od mene, da v svojem razredu zahtevam toliko kot v vsakem drugem razredu. Kdor prihodnjo uro ne bo imel obnove, kdor ne bo poznal zelo dobro enega naših maloštevilnih biografskih romanov, kdor ... skratka, kdor si misli, da je dovolj, če prihaja v šolo samo sedet, bo dobil takšno nezadostno oceno, da se je ne bo rešil do mature. Tako, zdaj pa h Gregorčiču! Odprite knjige!« Bolje tako. S silo nič ne opraviš, čedalje manj. Sploh pa je pretirana strogost pri materinščini nemogoča, mladino samo odbiješ od nje. Sprehodi se je spredaj pred klopmi, priklicala v svoja toga lica nekaj pedagoške živahnosti in nadaljevala z glasom, ki je od trenutka do trenutka postajal toplejši in ljubeznivejši. »Zadnjič smo prebrali in razložili zgodnje Gregorčičeve pesmi, zdaj prihajamo k tistim, v katerih goriški slavček razkriva svoje razočaranje nad življenjem. Ena takšnih pesmi je *Človeka nikar*. Preberimo jo! Odprite berila!« Pravzaprav živi Pik v slabih razmerah, čedalje slabših. Oče se je lani drugič poročil, letos še mati; že lep čas živi nekaj tednov tu in nekaj tednov tam, oče ga razvaja, prav tako mati; se pravi: malo jima je mar zanj, zato dobiva od očeta in matere denar, da jima ne hodi na pot. Morala ga bom poklicati po šoli in se na samem pogovoriti z njim. Še enkrat se je sprehodila pred klopmi, od vrat do okna in spet nazaj. Tudi z Nives. Njena mati je nemogoča. Diši kot reklamni kotel za parfum. Moža je zapustila in

menda živi z nekom na koruzi. Kakšno naj bo potem dekle? Laže bi bilo, če ne bi bilo Pika in Nives v razredu, vendar obupati ne smem. Pravi pedagog ne sme nikoli obupati! »No, ali ste že našli Človeka nikar? Kdo v tej vrsti nima berila? Nives? Seveda. In zakaj ga nimaš, če smem vprašati? Pozabila si ga? Nohtov pa si seveda nisi pozabila manikirati in ustnic namazati. Kje sploh imaš šolsko torbo? Tole je tvoja šolska torba?« Iva, ne daj se izzvati! Pokliči dekle v kabinet in povej ji na štiri oči, kar ji gre! Pokliči znova njeno mater, skratka, ravnaj pedagoško! Toda medtem ko je profesorici tako govoril njen notranji glas, so se njene oči preiskujoče ozirale po klopeh. Niti polovica razreda nima berila. To presega vse meje! Kako naj berejo in občutijo lepoto Gregorčičevega verza, če nima vsak svojega berila, svojega teksta? Vse to jim je že nešteto krat razložila, prosila jih je, celo rotila, naj vendar prinašajo berila s seboj, a zaman. Rada bi bila ljubezniva z njimi, o, kako rada, oni pa ... »Tudi v tej klopi je eno samo berilo, eno za štiri. Tine, kje imaš berilo? In ti, Mojca? Vajini starši naj pridejo čim prej v šolo! Šola ni ne kavarna ne zabava, kakor si menda misli Nives, ni sejem in ne cirkus, kakor si mislita Pik in Raglja, a tudi ni raj, kakor si mislita vidva. Najprej samo zaljubljeni pogledi in stiski rok, zdaj pa se v šoli že poljubljata, kakor mi je pred prazniki povedal eden od profesorjev. Vstanita, ko govorim z vama!«

Tine in Mojca, oba visoka, vitka, plavolasa, lepa mlada človeka, sta vstala v obraz rdeča kot rak, čeprav ni bilo za nikogar v razredu skrivnost, da se imata rada. Njuna skrivnost je bila le noč, ki sta jo med prazniki doživela v Kamniških planinah.

»Ne bosta več sedela skupaj!« je razredničarka razsodila po kratkem razmišljanju. »Mojca, ti boš sedela,« ozrla se je po razredu, išoč primeren prostor za zaljubljenko, dvakrat je preletela vrste,

ko je šla tretjič s pogledom po razredu, so se ji oči ustavile na Jelki, ki je ob srečanju z njenimi očmi takoj povabila pogled in zardela še huje kot malo prej Mojca, »tam na desni, na Jelkinem mestu, ti, Jelka, pa tu na Mojčinem. Jelka, vzemi svoje reči! Zadnji čas v šoli popuščaš, tu spredaj boš profesorjem bolj na očeh.«

»Naj ostane tu!« je zaprosila Magda, ko se je Jelka čez čas dvignila kot v omotici, Darji pa je obraz preletel zadovoljen, kar škodoželjen nasmešek.

»Rekla sem, da bo Jelka sedela tu, Mojca pa tam, za obe bo bolje tako, za vse tri,« je razredničarka spregovorila trdo. Ker sta se obe dekleti še vedno obotavljali, se je njen obraz podaljšal. Pik pa je pomislil, da se je staroslovanska boginja smrti podaljšala v pedagoško palico iz časov poučevanja *Jeprškega učitelja!** »No, naj vložim pisno prošnjo? Mojca tja, Jelka sem, Tine pa ostane na svojem mestu! Seveda pri vseh urah, ne samo pri slovenščini, in do konca šolskega leta!« Obrnila se je in odšla proti katedru, da bi se umirila. Ko se je obrnila, je ujela Mojčin sovražni pogled. »In da mi prinese prihodnjič berila! Vsi!« je kriknila. »Kdor ga ne bo imel, se bo naučil na pamet vse tiste pesmi, ki jih bomo prihodnjič prebrali in razložili! Tako, zdaj pa na delo! Tine, sposodi si berilo in preberi *Človeka nikar!*«

Jelka ni slišala zaletavajočega se branja in tudi ne profesoričnih pripomb. Čutila je, da so jo pravkar ločili od nečesa, kar je bilo trdno povezano z njenim dosedanjim življenjem; tu, kamor je prišla, bo drugače, kakor bo odslej sploh vse drugače z njo. Tu je vsem na očeh, na levi tik ob njej je prehod med klopmi, ne samo

---

* Jeprški učitelj – novela Simona Jenka (1858)

od tam, tudi s katedra bo mogoče videti, kako bo kepica v njej rasla, kako se ji bo napenjala obleka, kako ...

Jelka se je zavêdla šele, ko je tam za katedrom zagledala profesorja francoščine, ne sicer lepega, vendar pa prikupnega moškega srednjih let in srednje, bolj čokate postave. Kar stoje je vpisal svojo uro in odsotne, stopil konec odra in visoko dvignil desnico, v kateri je držal belo, mehko vezano knjigo.

»Alors, c'est un livre tout nouveau!«* je zaklical navdušeno, kakor da drži v rokah razodetje stoletja. »Une anthologie de la poésie slovène, parue à Paris.«** Še tam zadaj na desni je utihnil smeh. »Alors, enfin un recueil de poésies slovènes en français.«***

Jelka je prisluhnila. Monsieur Alors,**** kakor so že prvič krstili profesorja francoščine, je bil njen najljubši profesor, francoščina pa njen najljubši predmet. Zadnji dve leti je prebrala več francoskih kot slovenskih knjig, doma je imela nekaj ducatov francoskih plošč, ne samo komponistov, marveč tudi pesnikov in dramatikov v interpretaciji najboljših pariških igralcev. Oče pa se je že od jeseni dogovarjal z nekim svojim pariškim poslovnim znancem, ki je imel tudi hčerko, za zamenjavo med poletnimi počitnicami.

»Vas torej zanimajo slovenske pesmi v francoskem prevodu?« je profesor vprašal v francoščini.

»Zanimajo, zanimajo!« je prišlo od tu in tam v slovenščini, a tudi v francoščini.

---

* »Torej, to je čisto nova knjiga!«

** »Antologija slovenske poezije, izdana v Parizu.«

*** »Končno torej zbirka slovenske poezije v francoščini.«

**** Monsieur Alors – Gospod Torej